

Lausunto

31.1.2022

VN/13615/2019
VN/13615/2019-PLM-291

Liikenne- ja viestintäministeriö

Puolustusministeriön lausunto luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi liikenneturvallisuusstrategiasta

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt puolustusministeriöltä lausuntoa periaatepäätöksen luonnoksesta ja sen liitteistä.

Yleistä

Puolustusministeriö toteaa yleisenä huomiona, että liikenneturvallisuusstrategia jättää puolustushallinnon toimijat sekä sotilasilmailun, -merenkulun ja muun muassa kuljettajakoulutuksen käsittelemättä kuitenkaan niitä pois rajaamatta.

Lisäksi puolustusministeriö toteaa, että liikenneturvallisuuden haavoittuvuutta satelliittinavigaatiohäirinnälle ei käsitellä lainkaan, mikä on keskeinen puute nykypäivän normaalissa toimintaympäristössä puhumattakaan erinäisistä häiriöistä ja poikkeusoloista. Satelliittinavigaatiohäirintä on helppoa toteuttaa teknisesti ja sillä voidaan vaikuttaa laajoille alueille. Satelliittinavigaatiohäirintää on mahdollista suorittaa myös Suomen rajojen ulkopuolelta Suomeen kohdistettuna. Tämän uhkan vuoksi on syytä kaikissa liikennemuodoissa varmistaa, että varamenetelmät satelliittinavigaatiohäiriöiden varalta ovat valmiit ja aktiivisesti käytössä. Esimerkiksi ilmailun navigaatiojärjestelmiä, kuten tarkkuuslähestymisjärjestelmät lentokenttäverkostossa, ei tule karsia pois satelliittinavigaatiopohjaisten järjestelmien yleistyessä. Puolustushallinnon asiantuntemusta voitaisiin hyödyntää liikenneturvallisuuden uhkatietoisuudessa ja siten turvallisuuden kehittämisessä.

Liikenneturvallisuusstrategian keskiössä on kokonaisvaltainen lähestymistapa liikenneturvallisuuteen ja sen toimenpideohjelma sisältää toimenpiteitä kaikkien liikennemuotojen turvallisuuden parantamiseksi. Vaikka liikenneturvallisuusstrategiassa ei käsitellä sotilasajoneuvoja eikä sotilasilmailua, on strategian toimeenpano-ohjelmassa esiin nostetuilla keinoilla positiivisia vaikutuksia myös näihin. Muun yhteiskunnan liikenneturvallisuuden parantumisella on heijastusvaikutuksia myös Puolustusvoimien toimintaan esimerkiksi ilmatilojen turvallisen käytön osalta. Lisäksi on syytä huomioida, että Puolustusvoimat antaa merkittävässä määrin liikennekoulutusta muun muassa kouluttamalla huomattavan määrän raskaan liikenteen ammattipätevyksiä varusmiehille ja henkilökunnalle.

Kyberturvallisuutta on nostettu niin periaatepäätöksen luonnoksessa, kuin suunnitelmaluonnoksessa kiitettävästi esiin. On kuitenkin hyvä huomioida, että julkisesta tiedosta voi koostettuna muodostua suojattava kokonaisuus. Tiedon avoimuutta edistettäessä tulisi varmistua siitä, ettei suojattavaa tietoa saateta julkisesti saataville. Samoin kyberturvallisuuteen tulisi kiinnittää huomiota jokaisessa liikennemuodossa. Kyberturvallisuuden huomioimisen merkitys tulee korostumaan digitalisaation ja

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 31
00131 Helsinki

Eteläinen Makasiinikatu 8 0295 16001
Helsinki +358 295 16001

kirjaamo.plm@gov.fi
www.defmin.fi

kulkuvälineiden automaation edetessä myös periaatepäätöksessä korostuneen raideliikenteen ulkopuolella.

Puolustusministeriö myös kiinnittää huomiota siihen, että puolustushallinnossa on vireillä liikenneturvallisuuteen liittyviä lainsäädäntöhankkeita kuten Puolustusvoimien sotilasajoneuvoja koskevaa lainsäädäntöä sekä Puolustusvoimien vaarallisten aineiden kuljetusta koskevaa lainsäädäntöä valmistelevat työryhmät. Mainittakoon myös, että laissa puolustusvoimista (551/2007) on säännöksiä miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumisesta (15 a – 15 f §).

Esitettävät lisäykset

Puolustusvoimat voitaisiin lisätä nykytilakatsauksessa nimettyjen liikenneturvallisuusviranomaisten ja muiden keskeisten toimijoiden joukkoon. Puolustusvoimilla on sotilasilmailua ja sotilasmerenkulkua koskevia lakisääteisiä vastuita. Hallinnonalaamme kuuluu myös sotilasilmailun viranomaisyksikkö, jonka tehtävät perustuvat ilmailulakiin (864/2014), lakiin puolustusvoimista, lakiin sotilasilmailuonnettomuuksien tutkinnasta (526/2011) ja turvallisuustutkintalakiin (525/2011). Näistä voisi olla hyvä mainita liikenneturvallisuusstrategiassa.

Luonnokseen liikenneturvallisuusstrategiaksi esitetään kohtaan ”2.5 Liikennejärjestelmän ja sen kaikkien osien on oltava turvallisia” lisättäväksi huomiot satelliittinavigaatiohäiriöiden haitallisista turvallisuusvaikutuksista. Minkään liikennemuodon navigaatiojärjestelmien ei tulisi olla riippuvaisia pelkästään satelliittinavigaatoratkaisuista. Erityisesti tämä on huomioitava ilmailussa, jossa yleiseurooppalainen kehitys johtaa kohti satelliittinavigaatiopohjaisten navigaatiojärjestelmien käyttöönottoa niistä riippumattomien mutta ylläpidoltaan kalliimpien järjestelmien korvaamisessa. Suomen koko valtakunnan alue on satelliittinavigaatiohäirinnän kannalta uhka-alueita maantieteellisestä sijainnistamme johtuen. Satelliittinavigaatio on erittäin hyödyllinen teknologia mutta sen häiritseminen paikallisesti tai alueellisesti, sekä tarvittaessa erittäin laajoillakin alueilla, on teknisesti toteutettavissa.

Toimenpideohjelmaan esitetään lisättäväksi seuraava toimenpide:

Satelliittinavigaatiohäirinnän riskit huomioidaan kaikkia liikennemuotoja koskevassa lainsäädännössä ja määräyksissä. Vastaa: LVM, yt. PLM ja PV.

Turvallisuusjohtaja

Kai Knape

Hallitussihteeri

Katariina Kuhanen

Jakelu LVM Liikenne- ja viestintäministeriö

Tiedoksi PLM Kansliapäällikkö, Esa Pulkkinen
 PLM HO Hallintopoliittinen osasto, Teemu Penttilä
 PLM RO Resurssipoliittinen osasto
 PLM HO Hallintopoliittinen osasto
 PLM PO Puolustuspoliittinen osasto

VN/13615/2019-PLM-291

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: